

IN MEMORIAM

Prof. dr. Franc Gašperšič (1932-2023)

Prof. Gašperšič je umrl 2. 2. 2023, pokopali smo ga 7. 2. 2023 na Polici pri Grosuplju. Pripadal je generaciji, ki jo je zaznamovala 2. svetovna vojna, težke razmere med vojno in po njej. Franc Gašperšič, Primorec iz Škofelj pri Divači, je bil pred 2. svetovno vojno izpostavljen še italijanskemu genocidnemu pritisku; v prvih razredih osnovne šole je bil preimenovan v Francesca Gasperija. Gozdarski strokovnjaki njegove generacije so delovali v obdobju, ko je bila gozdarska panoga ekonomsko pomembna, gozdarska stroka se je intenzivno razvijala, vlaganja v gozdove so bila velika. Prof. Gašperšič in njegovi sodobniki so razvijali svojstvene poti, ki so sestavni del avtohtone slovenske gozdarske šole. Tretja značilnost te generacije je, da so visokošolski učitelji, preden so to postali, delali nekaj let v operativi in pridobili izkušnje pri delu z gozdom in ljudmi.

Franc Gašperšiča se je rodil 13. januarja 1932 v Škofljah. Leta 1952 je dokončal srednjo gozdarsko šolo. Nato se je za tri leta (od 1953 do 1955) zaposlil kot gozdarski tehnik, deloval je kot taksator pri GG Postojna. Leta 1955 je vpisal gozdarski študij na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo ter leta 1960 diplomiral. V študijskih letih 1957-1959 je bil predsednik študentskega gozdarskega društva na Gozdarskem oddelku. Znova se je zaposlil na GG Postojna, kjer je leta 1960 vodil gozdni obrat v Ilirski Bistrici. Leto zatem (1961) je deloval v odseku za gojenje gozdov na GG Postojna, v obdobju 1968-1975 pa je bil vodja odseka za gojenje gozdov in gozdnogospodarsko načrtovanje. Dobro je poznal postojnske gozdove in bil zato vključen v enote teritorialne obrambe; za sodelovanje je prejel Red za vojne zasluge s srebrnimi meči. Doktoriral je leta 1972. Leta 1974 je začel honorarno predavati predmet Urejanje gozdov, leta 1975 je bil izvoljen v izrednega profesorja, leta 1986 pa v naziv redni profesor za področje Gozdnogospodarsko načrtovanje. Vsa leta – od zaposlitve do upokojitve – se je posvečal področju gozdnogospodarskega načrtovanja.

Dvakrat je bil predstojnik Oddelka za gozdarstvo, zadnjič v letih 1992 in 1993, večkrat je

bil predstojnik katedre za gozdnogospodarsko načrtovanje oziroma Družbenoekonomске pedagoško-raziskovalna enota. Na Biotehniški fakulteti je bil član odbora za kadrovske zadeve. Leta 1989 je bil odlikovan z Redom dela z zlatim vencem. Upokojil se je konec leta 1996.

Glede raziskovalnega dela je sam zapisal »moja osrednja prizadevanja v raziskovalnem delu so usmerjena k oblikovanju sistema gozdnogospodarskega načrtovanja na načelih dinamičnega usmerjanja procesov, ki mora upoštevati naslednja izhodišča: i) ekosistemsko naravo gozda, ii) večnamenskost njegovih funkcij in iii) specifiko zasebnega sektorja gozdarstva«.

Razvojnemu delu je namenjal veliko časa. Med službovanjem na Postojnskem je bil angažiran na usposabljanju gozdarskega kadra, izdelal je nekaj gozdnogospodarskih načrtov, med njimi tudi načrt za postojnsko gozdnogospodarsko območje. Ko je delal na Oddelku za gozdarstvo, je aktivno sodeloval na številnih seminarjih in gozdarskih študijskih dnevih. Zelo se je angažiral na področju vlaganj v gozdove v Sloveniji in pri reševanju problemov kraškega gozdnega gospodarstva. Veliko pozornost je namenjal gospodarjenju in načrtovanju v zasebnih gozdovih. Aktiven je bil pri vključevanju gozdarstva v prostorsko planiranje. Na območju Jugoslavije je bil nekaj časa predsednik sekcije za urejanje gozdov pri Skupnosti fakultet in inštitutov Jugoslavije.

Na Oddelku za gozdarstvo je predaval predmet Urejanje gozdov, kasneje se je ta imenoval Gozdnogospodarsko načrtovanje, v prvih letih dela na fakulteti je izvajal cikel predavanj iz predmeta Prirastoslovje. Poudarjal je pomen terenskega pouka ter timskega in hkrati samostojnega dela studentov gozdarstva.

V njegovem strokovnem in znanstvenem delu prepoznamo tri vsebinske značilnosti. Prva je tesna povezanost s snežniškimi gozdovi. V teh gozdovih je delal precej let. V začetnem obdobju strokovnega dela je bil zadolžen za taksacijo, zato je te gozdove dobro spoznal in vžljubil tako, da, kot je sam zapisal, se je kar težko poslovil

od njih in odšel na študij v Ljubljano. Pozneje so ti gozdovi postali študijsko območje njegove doktorske disertacije in drugih raziskav. Verjetno iz tega obdobja izhaja njegovo zavedanje o pomenu opazovanja gozda in mehkih informacij za načrtovanje. Druga značilnost so ekološke raziskave gozdov. Omeniti velja njegovo disertacijo o naravnem pomlajevanju gozdov in raziskave o razvojni dinamiki snežniških gozdov. Za tisti čas so bile takšne raziskave nekaj posebnega v mednarodnem prostoru, tako glede na izvirnost kot na uporabljene metode. Zagotovo so vplivale na razumevanje gozdnih ekosistemov kot dinamičnih sistemov in vključevanje ekološkega kompleksa v gozdnogospodarsko načrtovanje. Tretja in ključna vsebina delovanja prof. Gašperšiča je kontrolna metoda pri upravljanju gozdov. Sam je v eni izmed

publikacij zapisal: »Načrtovanje na principu kontrole je v primerjavi s klasičnim urejanjem gozdov zasnovano na drugačnih izhodiščih in načinu razmišljanja, uporablja drugačne pristope in metode. Ima tudi drugačna pričakovanja, ki pa imajo večjo možnost realizacije, in to iz preproste razloga, ker so orientirana na realna dejstva in realno možnosti obvladovanja kompleksnosti gozdnih ekosistemov«. Pri razvoju t.i. adaptivnega upravljanja gozdov, kot so koncept sedaj imenuje v mednarodnem prostoru, je bil pionir - krepko pred svojim časom.

Prof. Gašperšič je pustil v razvoju načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji značilno sled. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

prof. dr. Andrej BONČINA